

**SİNEMADA ANLAM VE
SEKSENLERİN TÜRK SİNEMASI
ÜZERİNE DENEMELER**

Eylem ÖZÇİMEN

© Copyright 2020

Bu kitabın, basım, yayın ve satış hakları Akademisyen Kitabevi A.Ş.'ne aittir. Anılan kuruluşun izni alınmadan kitabın tümü ya da bölümleri mekanik, elektronik, fotokopi, manyetik kağıt ve/veya başka yöntemlerle çoğaltılamaz, basılamaz, dağıtılamaz. Tablo, şekil ve grafikler izin alınmadan, ticari amaçlı kullanılamaz. Bu kitap T.C. Kültür Bakanlığı bandrolü ile satılmaktadır.

ISBN

978-625-770-720-6

Kitap Adı

Sinemada Anlam ve Seksenlerin Türk Sineması Üzerine Denemeler

Yazar

Eylem ÖZÇİMEN

Yayın Koordinatörü

Yasin DİLMEN

Sayfa Tasarımı

Akademisyen Dizgi Ünitesi

Kapak Tasarımı

Sezer Samed OKUR

Yayıncı Sertifika No

47518

Baskı ve Cilt

Vadi Matbaacılık

Bisac Code

ART000000

DOI

10.37609/akya.377

GENEL DAĞITIM

Akademisyen Kitabevi A.Ş.

Halk Sokak 5 / A

Yenişehir / Ankara

Tel: 0312 431 16 33

siparis@akademisyen.com

www.akademisyen.com

TEŞEKKÜR

Hayatın sihirli parmaklarını görmemi sağlayan bana ilham olan kitapların satır aralarına, bu boşluklar arasından esen rüzgara, ilham verecek kadar güzel şiirlerin mısralarına, Walter Benjamin'in üflediği dünyaya, Baudelaire ile sarhoş gezdiğim Paris Pasajlarına en zor anlarda en önemli şeylerin hayatın küçük sırlarına açılan kapıların ardında olduğunu hissettiren ve insana dair meselesi olan tüm sanat eserlerine Köprüüstü aşıkları filminin bir gözü kör aşık ressam kızına, Dalgaları Aşmak filmine ve insanı içsel derinlikleriyle büyüleyen David Lynch, Ang Lee ve Angelepous gibi yönetmenlere...

Sinema ve İletişim bilimleri ile ilgili çabalarımı bir türlü somutlaştıramadığımı hissederek hiç beklemediğim bir zamanda ilk adımımı atmamı sağlayan Doç. Dr. Göksel Aymaz'a, Prof. Dr. Barış Çoban'a derslerini kalbim çarparak dinlediğim ve tezimi kitaplaştırdığım bugünlerde artık hayatta olmayan neredeyse tüm iletişimcilerin hayatına dokunmuş ve kitaplarıyla dokunmaya devam eden değerli hocamız ve düşünür yazar Prof. Dr. Ünsal Oskay ve tez danışmanlığımı da yaparak o yıllardan beri hep çalışmalarımnda beni destekleyen Prof. Dr. Burak Buyan'a...

Urfâdaki bir köyde yaptığı zor doktorluk görevine rağmen yapacaklarım konusunda hep cesaret veren nefes almamı kolaylaştıran Dr. Elif Özçimen'in güzelliğine artık hayatta olmayan Kenan'a , İlke'ye, kitapların dünyasında yaşattığı hayal kırıklığı

ile daha çok okumama sebep olan Literatür Yayınevinin koridorlarına ve sevgili annem řu an beni uzak bir yerlerden izlemekte olan annem Yurdakul'a ve sevgili babama... Son düzeltmelerdeki yardımları için Enese...

Teşekkürlerimi bir borç bilirim...

'Kendi kendini ortadan kaldıran aklın

gelişmesi son bulduğunda , kendisine, barbarlığa ya da tarihin başlangıcına geri dönmekten başka yapacak bir şey kalmaz'

Max Horkheimer

ÖNSÖZ

Bir metin ya da bir film hikaye üzerinden kurgulanır.

Paul Valery'ye göre 'Hiç bir metnin kesin bir anlamı yoktur.'

Bu anlam romanı okuyan kişi için sözsel algıların eşiğinde, filmi seyreden için ise başta görüntülerin uyarıları ve görüntüleri destekleyen hikayelerin mesajları önemlidir.

O zaman her sanat eseri için etkili olabilecek kodları oluşturabilmek eseri meydana getiren kişinin biçimle ve estetikle ilgili bütünlüğü kurabilmesinden kaynaklanır.

Günümüzün popüler değerlerinin oluşturduğu yeni estetik biçimleri ise yaşadığımız günlük hayat da dahil yaşama dair bir çok değeri etkilemektedir. Sanal teknolojiler ya da yeni modern değişimler sanat da yeni anlamlar yaratırken sanatın biçimlerini de doğrudan değiştirmektedir.

Bu yeni biçimleri eleştirmeden önce bu biçimlerin sonsuz tekrarda tekrarlandığı yeni anlamlar üzerine düşünmek gereklidir. Yeni anlamlar hayatımızın her anına dağılan kolay tüketilen fast-food tarzı yaşamlardan çok da farklı değildir. Adorno'nun söylediği gibi yeni sanat eserlerinin ev içi nesnelerden çoğu zaman farkı yoktur.

Filmlerdeki yeni söz dizimlerini ve bunların anlamsızlık üzerine kurulmasını eleştirmeden önce hayatın hiç durmadan üzerimize yağın çabucak oluşup çabucak buharlaşan yaşam şekilleri

ile bağdaşan, modern toplumun yeni kültür kavramları ile düşünmek gereklidir.

Bu metinde ‘anlam-anlamsızlık’, ‘sanallık-gerçeklik’, ‘kitsch’, ‘gündelik hayatın sıradanlığı ve sinema ile düşüncelerin sıradanlığının kırılması’ gibi kavramlar üzerinden günümüzün filmleri ve televizyon ile düşünceler yorumlanmıştır. Türk sinemasındaki 1980’li yıllardaki değişim ve bunun Hollywood sineması ile etkileşimi ve kesişen noktaların sorgulanması da yine metnin sınırları içerisinde yer almaktadır.

İÇİNDEKİLER

TEŞEKKÜR.....	iii
ÖNSÖZ.....	v

BÖLÜM 1

SİNEMADA ANLAM ÜZERİNE	1
1.1. Sinemanın Büyülü Durakları	1
1.1.1 Göstergelerin Mum Işığında Sinema	4
1.1.3 ‘Sinema Bir Dil Yetisi Midir?’ Sorusu Üzerine ..	16
1.1.4 Sanat ve nesne, sıradanlığın boşluğu	27
1.1.5 Sinemada Anlam Üzerine Denemeler	28
1.1.6 Sinema ve Edebiyatın Yol Boyları	34
1.2 Sinemada Anlam Üzerine Düşünceler	38
1.2.1 ‘Kitsch’ kavramı üzerine	38
1.2.2 Sinemada Anlamın Uzantıları	43
1.2.3 İlgi Çekici Türk Filmleri ve Kesiştikleri Filmler ..	46

BÖLÜM 2**SEKSENLERDEKİ TÜRK SİNEMASI VE AMERİKAN SİNEMASINA
DAİR DENEMELER53**

2.1.1 Anektodlar..... 53

2.1.2 Politik Kamera Kitabından Düşünceler 54

2.1.3 1980'lere Kadar Türk Sinemasının
Merdivenleri 612.1.4 Şükran Esen'in Kitabından Sonuca
Dair Anektodlar 80

2.2 Görüntü, Anlam ve İletişim Üzerine Denemeler..... 85

2.2.1 Sonsuzluk, Görüntü ve Anlam 85

2.2.2 Çağın Düşünürlerinden McLuhan'ın Günümüz
İletişim Şekilleri Üzerine Söyledikleri 87**SONUÇ VE GENEL DEĞERLENDİRME93****KAYNAKÇA.....99**

KAYNAKLAR

1. Adorno Theodor W., Minima Moralia, İstanbul Metis Yayınları. Kasım 2002
2. Roy Arundhati. Sokaktaki İnsanın İmparatorluk Rehberi, Agora Yayınları, İstanbul Mart 2005
3. McLuhan-Baudrillard-Foucault-Chomsky-Postman-Lacan-Zizek, Kadife
4. Karanlık,Su Yayınevi
5. İstanbul 2003
6. Akbal Tül, Zaman Mekân Kuram ve Sinema, Bağlam Yayınevi, İstanbul Haziran 2004
7. Ve Sinema Dergisi, Hil Yayın, İstanbul Nisan 1987
8. Esen Şükran, 80'ler Türkiye'sinde Sinema, Eskişehir Mayıs 1996
9. Ryan Michael& Kellner Douglas, Politik Kamera, Ayrıntı Yayınları, İstanbul Eylül 1997
10. Horkheimer Max & Adorno Theodor W., Aydınlanmanın Diyalektiği Felsefi Fragmanlar II, Kabalcı
11. Yayınevi İstanbul 1996
12. Baudelaire, Kötülük Çiçekleri, Çekirdek Yayınlar, İstanbul Kasım 1998
13. Yalsızuçanlar Sadık& Şasa Ayşe,İhsan Kabil İz Yayınları
14. Baudrillard Jean, Şeytana Satılan Ruh, DoğuBatı Yayıncılık, Ankara Ekim 2005
15. Berger John, Görme Biçimleri, Metis Yayıncılık, İstanbul Ağustos 1995
16. Adanır Oğuz, Sinemada Anlam ve Anlatım, İzmir 1987
17. Metz Christian, Sinemada Anlam Üstüne Denemeler, İzmir 1986
18. Baudrillard Jean, Kusursuz Cinayet, Ayrıntı Yayınları, İstanbul Mayıs 1998
19. Eagleton Terry, Kuramdan Sonra, Literatür Yayıncılık, İstanbul Nisan 2004
20. Eco Umberto, Açık Yapıt, Kabalcı Yayınları, İstanbul Kasım 1992
21. Eco Umberto. Yorum ve Aşırı Yorum. Can Yayınları, İstanbul 1996